

Leo Trotskij:

Vad är ett fredsprogram?

Vad är ett fredsprogram? Ur de härskande klassernas synvinkel eller de partier som är undergivna dem, är det alla krav sammantagna, som slutgiltigt kan förverkligas enbart med hjälp av militär styrka. För Miljukov innebar följaktligen förverkligandet av "fredsprogrammet" att med vapenmakt erövra Konstantinopel. Vanderveldes "fredsprogram" förutsätter att tyskarna kastas ut ur Belgien. Behtmann-Holwegs planer grundades på krigets geografiska karta. Enligt denna uppfattning är fredsvillkoren bara en återspeglning av de fördelar som uppnåtts med vapenmakt. Med andra ord är fredsprogrammet ett krigsprogram.

Så var fallet innan den tredje makten, den Socialistiska internationalen, ingrep. Det revolutionära proletariatet betraktar inte de krav som den nationella militarismen måste infria som ett fredsprogram, utan för dem består programmet av de krav som det internationella proletariatet tänker genomdriva med hjälp av revolutionär kamp mot militarismen i alla länder. Ju mer den internationella revolutionära rörelsen växer, ju mindre kommer fredsfrågan att bero på de respektive motståndarnas rent militära ställning, och ju mindre risk är det att massorna ser fredsvillkoren som mål för kriget.

För oss syns detta allra klarast i frågan om de små nationernas och svaga ländernas öde.

Kriget började med att de tyska arméerna genomförde en ödeläggande invasion av Belgien och Luxemburg. Under de ekon som uppstod genom våldförandet av dessa små länder kunde man, jämte de fientliga härskande klassers falska och egoistiska ilska, också höra återklngen av de vanliga massornas verkliga indignation. Dessa små länders öden väckte massornas sympati, eftersom de krossades bara därför att de råkade ligga mellan två krigförande jättar. Under krigets första skede tilldrog sig Belgiens öde uppmärksamhet och sympati på grund av sin osedvanligt tragiska karaktär. Men 34 månaders krigföring visade att händelserna i Belgien bara utgjorde det första steget mot lösningen av det imperialistiska krigets grundläggande problem, nämligen *att de starka undertrycker de svaga*.

I sina internationella förhållanden använde kapitalismen samma metoder som de använder för att "reglera" ländernas inhemska ekonomiska liv. Konkurrensen är ett sätt att systematiskt utplåna de små och medelstora företagen, och uppnå storkapitalets överhöghet. De kapitalistiska krafternas globala konkurrens innebär att de små, mellanstora och efterblivna nationerna systematiskt underkastas de stora och allra största kapitalistiska makterna. Denna process är ett oundgängligt element i den imperialistiska mekanismen, och blomstrar därmed ostörd även i fredstid med hjälp av statliga lån, militärdiplomatiska överenskommelser, etc. Kriget avslöjade och skyndade på denna process, i så måtto som den förde in aspekten med öppet våld. Kriget tillintetgör de små staternas sista tillstymmelse av "oberoende", helt oavsett vilken den militära utgången blir av konflikten mellan de två fiendelägren.

Belgien dignar fortfarande under den tyska militarismens tryck. Men det är bara det synliga och dramatiska uttrycket för att hennes oberoende har fallit samman. De allierade regeringarnas främsta mål består ingalunda av att "befria" Belgien. Belgien kommer bara att bli en liten pjäs i de kapitalistiska jättarnas stora spel, både under krigets fortsatta utveckling och efter att det har

avslutats. Om inte en tredje makt, "revolutionen", ingriper, så kommer Belgien efter kriget att antingen bli kvar under tyskt styre, eller hamna under Storbritanniens ok, eller delas upp mellan de två koalitionerens mäktiga rövare. Den imperialistiska dominansen kräver att de svaga blir underkastade.

Samma sak gäller Serbien. Dess nationella energi var en vikt på världsimperialismens vågskålar, vars upp- eller nedgångar minst av allt påverkas av det serbiska folkets självständiga intressen.

Centralmakterna tvingade in turkarna och bulgarerna i krigets virvlar. Vare sig dessa två länder kommer att förbli det österrikiskt-tyska imperialistiska *blockets* ("Centraleuropas") sydöstra organ, eller kommer att fungera som ett litet byte när balansräkningen görs upp, så kvarstår faktum att kriget är det sista kapitlet i deras oberoende.

Före den ryska revolutionen avskaffades Persiens självständighet som ett direkt resultat av avtalet mellan England och Ryssland 1907.

Rumänien och Grekland är ett tillräckligt klart exempel på hur de imperialistiska trusternas kamp ger de små staterna en ytterst begränsad "valfrihet". När Rumänien offrade sin neutralitet föredrog hon en ren gest framför ett uppenbart fritt val. Med hjälp av passivt motstånd försökte Grekland "stanna hemma". Som för att på ett påtagligt sätt visa det gagnlösa i en neutral kamp för självbevarande, har hela det europeiska kriget i form av Bulgariens, Turkiets, Frankrikes, Englands, Rysslands och Italiens arméer flyttat in på grekiskt territorium. Valfriheten återspeglas i bästa fall i form av självförtryck. I slutändan kommer Rumänien och Grekland att dela samma öde: de kommer att bli insatser i de stora spelarnas händer.

På andra sidan Europa såg det lilla Portugal sig tvingat att gå med i kriget på de allierades sida. Detta beslut kan förbli oförklarligt om Portugal, som är under engelskt beskydd, hade fått större frihet att delta i villervallan än regeringen i Tver eller Irland.

De kapitalistiska företagsledarna i Holland och de tre skandinaviska länderna drar tack vare kriget in berg av guld. Men dessa fyra neutrala stater i nordvästra Europa är desto mer medvetna om sin "suveränitets" illusoriska karaktär, som även om den överlever kriget ändå kommer att tvingas betala räkningen för de fredsvillkor som stormakterna kommer att lägga fram.

Det "självständiga" Polen mitt i det imperialistiska Europa, kommer att kunna upprätthålla ett sken av oberoende, under förutsättning att hon underkastar sig ett slaviskt finansiellt och militärt beroende av endera av de stora härskande maktgrupperna.

Hur stort oberoende Schweiz egentligen hade visade sig klart i de restriktiva tvångsåtgärder som vidtogs rörande landets import och export. Företrädarna för denna lilla förbundsrepublik stod med mössan i hand och tiggde framför ingången till de två stridande lägren, och den kan mycket väl inse hur begränsat oberoende och neutralitet en nation har som inte kan beordra några miljoner bajonetter.

Om kriget blir en oviss ekvation på grund av de allt större antalet stridande och fronter, och därmed gör det omöjligt för de olika regeringarna att formulera de så kallade "målen för kriget", då kommer de små staterna att få den i alla händelser tvivelaktiga förmånen av att deras historiska öde mycket väl kan anses vara förutbestämt. Oavsett vilken sida som segrar, och oavsett hur långtgående inflytande en sådan seger kan få, så kvarstår faktum att de små staterna inte kan återfå sin

självständighet. Oavsett om Tyskland eller England segrar, så kommer frågan i båda fallen att bli *vem* som kommer att bli direkt herre över de små nationerna. Bara bluffmakare eller hopplösa idioter kan tro att de små nationernas frihet kan säkerställas med hjälp av den ena eller andra sidans seger.

Ett liknande resultat skulle bli fallet om kriget leder till en tredje lösning, det vill säga oavgjort. Om inte den ena av de två stridande får en uttalad övermakt, så kommer det bara att leda till att både de starkas dominans över de svaga blir ännu tydligare i båda lägren, och att bådadas dominans över imperialismens "neutrala" offer ökar. Ett krig utan erövrare eller erövrade är ingen garanti för någon: samtliga små och svaga stater kommer ändå att erövras. Det gäller samma sak både för de som prövade döden på slagfältet såväl som de som försökte undkomma detta öde med hjälp av neutralitet.

Belgarnas, serbernas, polackernas, armeniernas och andras självständighet är inte en del av de allierades krigsprogram (såsom det behandlas av Guesde, Plechanov, Vandervelde, Henderson och andra), men är däremot en del av det internationella proletariats program i dess kamp mot imperialismen.

Förhållandena före kriget

Frågan är om proletariats under nuvarande förhållanden kan utarbeta ett självständigt fredsprogram, det vill säga lösningar på de problem som gav upphov till dagens krig eller som har visat sig under krigets förlopp. Det har antytts att proletariats ännu inte behärskar tillräckliga styrkor för att förverkliga ett sådant program. Det är en utopi att hoppas att proletariats skulle kunna genomföra sitt eget fredsprogram under det nuvarande kriget. Vilka andra alternativ finns det än att kämpa för att få slut på kriget och för en fred utan annekteringar, det vill säga att återgå till förhållandena före kriget? Man säger att detta är ett mycket mer realistiskt program. Men i vilken mening kan man använda ordet realistisk på en kamp för att avsluta kriget med hjälp av en fred utan annekteringar? Under vilka förhållanden, frågar vi, går det att få slut på kriget? Teoretiskt finns det tre typiska möjligheter: 1) En avgörande seger för en av de inblandade parterna. 2) De stridande parterna blir utmattade utan att den ena får något avgörande inflytande över den andra. 3) Det revolutionära proletariats ingriper och avbryter med våld de militära aktionerna.

I det första fallet, att kriget tar slut genom att den ena sidan når en avgörande seger, är det uppenbarligen naivt att drömma om en fred utan annekteringar. I parlamentet kräver visserligen Scheidemann och Landsberg, som hårdnackat har stött sin militärs aktioner, bestämt en fred "utan annekteringar", men det är bara i den fasta förvissningen att deras protester inte kan förhindra några "användbara" annekteringar. Å andra sidan trodde en av de tidigare tsaristiska överbefälhavarna, general Alexejev, som kallade en fred utan annekteringar för "en utopisk fras", helt riktigt att offensiven är det avgörande, och att framgångsrika krigsoperationer skulle leda till att allt annat kom av sig själv. För att kunna slita annekteringarna ur den till tänderna beväpnade segrande partens händer, behöver proletariats naturligtvis revolutionära styrkor, som det måste vara berett att använda öppet. Hursomhelst har de inga "ekonomiska" medel att tvinga den segrande parten att avsäga sig de fördelar som segern har givit.

De som försöker tala för ett inskränkt program av "fred utan annekteringar och inget mer" är i princip beroende av den andra möjliga utgången av kriget, den som förutsätter att kriget gör slut på

de krigförande nationernas alla resurser, och att kriget slutar i allmän utmattning, utan segrare eller besegrade, utan att avbrytas av den tredje, revolutionära kraften. Det var till detta tillstånd, där militarismen är alltför svag för att få till stånd erövringar, och proletariatet alltför svagt för att göra revolution, som de passiva internationalisterna av Kautskys typ anpassade hela sitt program om en ”fred utan annekteringar”, som de ofta kallade en återgång till *status quo ante bellum* [förhållandena före kriget – öa]. Men detta är den skenbart realistiska politikens akilleshäls, ty även om kriget inte avgörs, så utesluter det i själva verket inte alls annekteringar, utan de är tvärtom en förutsättning. Om ingen av de två mäktigaste grupperna vinner, så betyder det inte att Serbien, Grekland, Belgien, Polen, Persien, Syrien, Armenien eller andra nationer lämnas orörda. Tvärtom är det just på bekostnad av dessa de svagaste som annekteringarna i så fall kommer att genomföras. För att förhindra denna ömsesidiga ”kompensation” måste det internationella proletariatet inleda ett omedelbart revolutionärt uppror mot de härskande klasserna. Varken tidningsartiklar, kongressresolutioner, protester i parlamentet eller ens offentliga demonstrationer har någonsin förhindrat makthavarna att skaffa sig territorier eller förtrycka svaga folk, antingen med hjälp av segrar eller diplomatiska överenskommelser.

Vad gäller den tredje möjliga utgången av kriget, så förefaller den vara den mest uppenbara. Den förutsätter att det internationella proletariatet reser sig medan kriget fortfarande pågår, med en kraft som är tillräcklig för att förlama och slutligen stoppa kriget, hela vägen nerifrån och upp. I detta det mest gynnsamma fallet, har proletariatet uppenbarligen varit starkt nog för att stoppa krigets utveckling, och det är inte troligt att det då kommer att nöja sig med ett rent konservativt program som inte sträcker sig längre än att fördöma annekteringar.

För att faktiskt förverkliga en fred utan annekteringar, är det alltså en förutsättning att det existerar en mäktig rörelse inom proletariatet. Men återigen, även om det föregående programmet förutsätter en sådan rörelse, så räcker det inte, eftersom det låter sig nöja med att återställa den samhällsordning som rådde före kriget, och som var orsaken till att kriget bröt ut. Det enda positiva innehållet i parollen ”utan annekteringar”, är ett europeiskt *status quo ante bellum*, som var en produkt av krig, plundring, våld, byråkratism och diplomatiska dumheter.

I kampen mot imperialismen kan inte proletariatet ha som mål att återvända till den tidigare europeiska kartan: det måste utarbeta *sitt eget program av statliga och nationella relationer*, som motsvarar den ekonomiska utvecklingens grundläggande tendenser, vår epoks revolutionära karaktär och proletariatets socialistiska intressen.

Att bara föra fram mottot ”utan annekteringar” ger inga som helt riktlinjer för vilken politisk linje som ska föras i alla de frågor, som uppstått under krigets lopp. Om vi antar att Frankrike senare ockuperar Alsace-Lorraine, är den tyska socialdemokratin och Scheidemann då tvungna att kräva att denna provins ska återlämnas till Tyskland? Ska vi kräva att kungadömet Polen ska återlämnas till Ryssland? Ska vi insistera på att Japan ger tillbaka Chio-Chau [Chauzhou] till Tyskland? Eller att Italien återlämnar den del av Trentino som de ockuperar till sina ursprungliga ägare? Det vore rent nonsens. Det vore fanatisk laglighet, det vill säga försvarare av dynastiska och ”historiska” rättigheter i linje med den mest reaktionära diplomati. Dessutom kräver även detta program en revolution för att kunna fullföljas. I alla dessa och liknande fall ska vi, när vi ställs inför den hårda verkligheten, naturligtvis bara föra fram en princip, nämligen att höra med folken det berör. Det är förvisso inget absolut rättesnöre. De franska majoritetens ”socialisterna” inskränker samtalen med

befolkningen (i Alsace-Lorraine) till en ovärdig uppvisning av mumier – Först en ockupation (det vill säga införlivning med hjälp av vapenkraft) och sedan be befolkningen att godkänna att de blir införlivade. En verklig överläggning förutsätter uppenbarligen en revolution, så att befolkningen kan svara utan att hotas med en revolver, vare sig den är tysk eller fransk.

Det enda godtagbara innehållet i mottot ”utan annekteringar” är att protestera mot nya *våldsamma förvärv*, som bara är ett sätt att förneka *nationernas rätt till självbestämmande*. Men vi har sett att denna demokratiskt odiskutabla ”rättighet” med nödvändighet leder till att de starka nationerna får rättighet att göra erövringar och införa förtryck, medan det för de svaga nationerna leder till klenmodighet eller ”bara några bitar papper”. Så kommer att vara fallet så länge Europas politiska karta tvingar nationerna och deras olika delar att hålla sig inom staternas begränsningar, åtskilda av tullmurar och ständigt inkräktande på varandra under sina imperialistiska strider.

Bara en proletär revolution kan övervinna denna regim. *Således är tyngdpunkten att förena proletariats fredsprogram med den sociala revolutionen.*

Rätten till självbestämmande

Vi såg tidigare att socialismen, när den löser de konkreta problemen ifråga om nationella grupper av stater och nya sorters organisationer, inte kan vidta några åtgärder utan att ta hänsyn till principen om självbestämmande. När det kommer till kritan innebär denna princip att erkänna rätten för alla nationella grupper att avgöra sitt nationella öde, följaktligen rätten för alla folk att avskilja sig från en given stat (som till exempel Ryssland eller Österrike). Det enda demokratiska sättet att få reda på en nations ”vilja” är en folkomröstning. Men detta demokratiskt obligatoriska svar kommer, på det beskrivna sättet, att vara helt formellt. Det upplyser oss inte om vilka verkliga möjligheter, sätt och medel som finns för ett nationellt självbestämmande under de nuvarande kapitalistiska förhållandena.

För många, för att inte säga majoriteten av de förtryckta nationerna, nationella grupperna och delarna, betyder självbestämmande att upphäva de befintliga gränserna och stycka upp de nuvarande staterna. I synnerhet leder denna demokratiska princip till att kolonierna befrias. Men hela den imperialistiska politiken syftar till att *utvidga* de statliga gränserna utan att ta hänsyn till nationella principer eller att tvinga in svaga stater innanför tullgränser, och skaffa sig nya kolonier. Till sin själva natur är imperialismen både expansiv och *offensiv*. Det är detta kännetecken som karakteriserar imperialismen, och inte diplomatins ombytliga manövrar.

Därifrån härrör den ständiga konflikten mellan principen om nationellt självbestämmande som i många fall leder till statlig och ekonomisk decentralisering, och imperialismens kraftfulla ansträngningar att centralisera, för vilket den förfogar över de statliga organisationerna och militarismen. Det är sant att separatistiska nationella rörelser ofta får stöd i imperialistiska intriger mot en *grannstat*. Men detta stöd blir avgörande först när man använder krigsmakten. Så fort det uppstår en väpnad konflikt mellan två imperialistiska organisationer, så kommer inte de nya statliga gränserna att bestämmas på grundval av nationella principer, utan på basis av de relativa militära styrkeförhållandena. Det är lika svårt att tvinga en segerrik stat att avstå från att införliva nyligen ockuperade områden som att tvinga den att erkänna rätten till självbestämmande till landområden som den nyligen har erövat. Slutligen, om Europa som genom ett mirakel med vapenmakt delades in i fasta nationella stater, så skulle inte därmed den nationella frågan på något sätt vara löst, och

redan dagen efter denna rättskaffens nationella uppdelning skulle den kapitalistiska expansionen börja om på nytt. Konflikter, krig och nya erövringar skulle uppstå, och fullkomligt bortse från de nationella principerna i alla de fall där de inte kan hävdas med hjälp av ett tillräckligt antal bajonetter. Det skulle se ut på samma sätt som när spelare tvingas dela upp guldets rättvist mellan sig mitt under spelet, bara för att börja om spelet dubbelt så våldsamt.

Imperialismens mäktiga centralistiska tendens innebär ingalunda att vi måste underkasta oss den passivt. Nationell enhet är kulturens levande härd, på samma sätt som ett nationellt språk är dess levande organ, och båda kommer att behålla sin mening under obestämd historisk tid framåt. Socialismen kommer att och måste tillåta den nationella enheten att utvecklas (eller upplösas) fritt, i den materiella och andliga kulturens intresse. Det är i denna mening som den övertog det nationella självbestämmandet som ett politiskt åtagande från den revolutionära borgarklassen.

Det går inte att utesluta rätten till nationellt självbestämmande ur det proletära fredsprogrammet. Inte heller kan den hävdas vara av absolut vikt. Tvärtom begränsas den, enligt vår uppfattning, av djupgående, progressiva, motsägelsefulla tendenser hos den historiska utvecklingen. Med hjälp av revolutionära medel kan denna ”rätt” ställas mot de imperialistiska centralistiska metoderna, som sätter svaga och underutvecklade folk under oket och krossar de nationella kulturerna. Men å andra sidan kan inte proletariatet låta de ”nationella principerna” komma i vägen för de oundvikliga och djupt progressiva tendenserna hos vår tids industriella samhällsordning att gå mot en ordnad organisering över hela kontinenten, och vidare över hela jordklotet.

Imperialismen är det kapitalistiskt tjuvaktiga uttrycket för den moderna industrins tendens att helt frigöra sig från den nationella inskränkthetens dumhet, precis som den vid tidigare tillfällen gjorde ifråga om lokala och provinsiella begränsningar samtidigt som den kämpade mot de imperialistiska formerna för denna ekonomiska centralisering. Socialismen tar absolut inte ställning mot denna speciella tendens som sådan, utan har den tvärtom som vägledande princip.

Ur den historiska utvecklingens synpunkt såväl som de socialistiska problemens synvinkel är den moderna industrins centralistiska tendenser grundläggande, och de måste garanteras tillräckliga möjligheter att fullfölja sin verkliga historiska uppgift, nämligen att skapa en *förenad världsindustri*, oberoende av nationella ramar, stats- och tullgränser, och bara underkastad terrängens och klimatets säregenheter och arbetsdelningens behov. Polacker, alsatier, dalmatier, belgare, serber och andra svaga nationer som ännu inte blivit undertryckta kan återupprättas eller inrättas inom de nationella gränser som de strävar efter, bara i den mån de, samtidigt som de stannar inom dessa gränser och fritt kan utveckla sin kulturella existens som nationella grupper, upphör att vara ekonomiska grupperingar, inte kommer att vara bundna av statsgränser, och inte kommer att vara åtskilda eller stå i motsättning till varandra ekonomiskt. Med andra ord, för att Polen, Serbien, Rumänien och andra verkligen ska kunna bilda nationella enheter måste de statsgränser som nu splittrar upp dem i delar avskaffas, och *statens* ramar *som ekonomisk men inte nationell organisation utvidgas*, tills de omfattar hela det kapitalistiska Europa, som nu är splittrat av tullar och gränser och slits sönder av krig. *En statlig sammanslagning av Europa* är definitivt en förutsättning för de stora och små nationernas självbestämmande. En nationell kultur utan nationella ekonomiska motsättningar och grundad på ett verkligt självbestämmande är bara möjlig i ett demokratiskt förenat Europa befriat från stats- och tullgränser.

Detta att de svaga staternas nationella självbestämmande är direkt och omedelbart beroende av en

gemensam europeisk regim, gör att det är omöjligt att ställa frågor som Polens självständighet eller enande av alla serber *utanför den europeiska revolutionens ramar*. Å andra sidan betyder det att rätten till självbestämmande som en del av proletariatets fredsprogram, inte är "utopisk" utan snarare revolutionär.

Europas förenta stater

Vi försökte tidigare visa att en ekonomisk och politisk förening av Europa är ett oundgängligt villkor för att kunna uppnå nationellt självbestämmande. På samma sätt som parollen "Nationellt oberoende" för serber, bulgarer, greker och andra är en tom abstraktion utan ett kompletterande motto om "Förbundsrepubliken Balkan", som spelar en så viktig roll i den socialdemokratiska politiken på Balkan, så kan i övergripande europeisk skala principen om "rätt" till självbestämmande bara verkligen förverkligas mot bakgrunden av en europeisk förbundsrepublik.

Och om parollen om en demokratisk federation på Balkanhalvön har blivit en rent proletär paroll, så gäller det ännu mer Europa med sina ojämfrörligt djupare kapitalistiska motsättningar.

För borgerliga politiker förefaller avskaffandet av inhemska europeiska tullar vara en oöverstiglig svårighet. Men utan det kommer inte de mellanstatliga skiljedomstolarna och internationella lagarna att vara mer hållbara än till exempel Belgiens neutralitet. Försöken att ena den europeiska marknaden, som precis som strävandena efter att erövra icke-europeiska underutvecklade länder orsakas av kapitalismens utveckling, står i motsättning till godsägararistokratin och storkapitalisterna, som betraktar tullväsendet tillsammans med militarismen som ett oundgängligt vapen för att suga ut och berika sig.

Finans- och industriborgarklassen i Ungern är mot tanken på en tullunion med det mäktigare Tyskland. Å andra sidan kommer de tyska godsägarna aldrig att frivilligt gå med på att avstå från spannmålstullar. Dessutom är det svårt att få centralmakternas besuttna klassers ekonomiska intressen att sammanfalla med de engelska, franska och ryska kapitalisternas och godsägararistokraternas intressen: i detta avseende talar det nuvarande kriget sitt tydliga språk. Slutligen är de oförsonliga motsättningarna mellan kapitalisternas intressen bland de allierade själva ännu tydligare än bland centralmakterna. Under dessa omständigheter är det helt omöjligt att uppnå en halvfärdig och bara till hälften konsekvent ekonomisk union *som kommer från toppen* med hjälp av en överenskommelse mellan de kapitalistiska regeringarna. I denna fråga kan de bara uppnå delvisa kompromisser och halvmesyurer. Därav följer att en *europeisk ekonomisk union*, som innebär oerhörda fördelar för både producenter och konsumenter och överhuvudtaget för hela den kulturella utvecklingen, blir det europeiska proletariatets revolutionära uppgift i sin kamp mot den imperialistiska protektionismen och militarismen.

Europas förenta stater – utan monarkier, stående arméer och hemlig diplomati framstår som det proletära fredsprogrammets viktigaste del.

Den tyska imperialismens ideologer och politiker förde, särskilt under krigets inledning, ofta fram *sitt program* för Europas eller åtminstone Centraleuropas förenta stater (utan Frankrike, England och Ryssland). Detta program för en våldsam europeisk koalition är lika typisk för den av den mäktiga kapitalismen understödda tyska imperialismen, som den franska småbourgeoisins program att med tvång stycka upp Tyskland.

Om de tyska arméerna skulle uppnå den avgörande seger som Tyskland räknade med i början av kriget, då skulle den tyska imperialismen utan tvekan göra ett enormt försök att genomdriva en krigstullunion för de europeiska staterna, som helt och hållet skulle konstrueras utifrån de preferenser, kompromisser och alla möjliga föråldrade saker som ligger i linje med det nuvarande Tysklands statsstruktur. Det är onödigt att säga, att det under sådana omständigheter inte kan bli något tal om nationellt oberoende, utan länderna skulle med tvång slås samman i en karikatyr av Europas förenta stater. Låt oss för ett ögonblick tänka oss att den tyska militarismen faktiskt skulle lyckas genomföra denna europeiska halva tvångsunion, precis som den preussiska militarismen en gång lyckades få till stånd en halvunion av Tyskland, vilken skulle i så fall det europeiska proletariats huvudsakliga formulering vara? Skulle det vara att upplösa den framtvingade europeiska koalitionen och att alla folk skulle återgå till isolerade nationella stater? Eller att återupprätta "självständiga" tullar, "nationella" valutasystem, "nationell" social lagstiftning, och så vidare? Definitivt inte. Den europeiska revolutionära rörelsens paroll skulle i så fall vara: att avskaffa koalitionen tvingande antidemokratiska former, och bevara och ivrigt utvidga dess grunder, i form av ett fullständigt avskaffande av tullmurarna, göra lagstiftningen och framförallt arbetslagstiftningen enhetlig, etc. Med andra ord *skulle parollen om Europas förenta stater – utan monarkier och stående arméer* – under sådana omständigheter bli en förenande och vägledande formel för den europeiska revolutionen.

Låt oss tänka oss den andra möjligheten, nämligen att kriget blir "oavgjort". Alldeles i början av kriget visade den välkände professor Liszt, som är förespråkare för ett "Enat Europa", att om Tyskland inte skulle lyckas besegra sina motståndare, så skulle den europeiska unionen ändå genomföras, och enligt Liszts uppfattning skulle den till och med bli ännu fullständigare än i händelse av en tysk seger. På grund av det allt större behovet av att expandera skulle de europeiska staterna, som är fientliga mot varandra men oförmögna att göra upp med varandra, fortsätta att hindra varandra att utföra sitt "uppdrag" i Främre orienten, Afrika och Asien och överallt tvingas tillbaka av USA och Japan. I händelse av ett "oavgjort" krig, tror Liszt att det skulle bli aktuellt med en ekonomisk och militär överenskommelse mellan de europeiska stormakterna mot de svaga och underutvecklade folken, men givetvis framförallt mot deras egna förluster. Vi pekade tidigare på de enorma hinder som ligger i vägen för att förverkliga ett sådant program. För att ens delvis komma över dessa hinder skulle det behövas ett imperialistiskt förbund av europeiska stater, en rovdjurens aktiesamfund. I så fall kommer proletariatet inte att behöva kämpa för en återgång till "oberoende" nationella stater, utan för att omvandla det imperialistiska statliga förbundet till en europeisk förbundsrepublik.

Men ju längre kriget fortsätter och avslöjar militarismens totala oförmåga att ta itu med de frågor som kriget ställt, ju mindre talas det om dessa stora planer att förena Europa uppifrån och ner. Frågan om ett imperialistiskt "Europas förenta stater" uppstod å ena sidan ur planerna på en ekonomisk union mellan Österrike och Tyskland, och å den andra ur den fyrdelade alliansen med sina krigstullar och pålagor som kompletterades med militarism riktad mot varandra. Efter det ovanstående är det onödigt att orda vitt och brett om vilken stor betydelse proletariats politik i båda dessa statsförbund kommer att få för att kunna genomföra dessa planer, i sin kamp mot den upprättade tull- och militärdiplomatiska fästningen och för en europeisk ekonomisk union.

Efter den ryska revolutionens så lovande inledning, har vi all anledning att hoppas på att det under

det nuvarande krigets förlopp kommer att inledas en mäktig revolutionär rörelse över hela Europa. Det står helt klart att en sådan rörelse bara kan bli framgångsrik och utvecklas som *en allmän europeisk rörelse*. Om den isolerar sig inom nationsgränserna kommer den att dömas till misslyckande. Våra socialpatrioter pekar på den fara som hotar den ryska revolutionen från den tyska militarismens sida. Den engelska, franska och italienska imperialismen är lika fruktansvärda fiender till den ryska revolutionen som Hohenzollerns krigsmaskin. Räddningen för den ryska revolutionen är att den sprider sig över hela Europa. Om den revolutionära rörelsen skulle utveckla sig i Tyskland, så skulle det tyska proletariatet leta efter och hitta en revolutionär återklang i ”fiende-”länderna i väst, och om proletariatet i något av de europeiska länderna skulle sno makten från borgarklassen, så skulle det, om så bara för att behålla makten, omedelbart tvingas ställa sig i tjänst hos den revolutionära rörelsen i andra länder. Med andra ord går det bara att tänka sig att upprätta en stabil proletär diktatur i Europa i form av en europeisk förbundsrepublik. Det segerrika revolutionära proletariatets nästa uppgift vore alltså att ena Europas stater, men varken med vapenmakt eller industriella och diplomatiska överenskommelser.

Europas förenta stater är den nu inledda revolutionära tidsålderns motto. Oavsett vilken riktning krigshandlingarna tar längre fram, oavsett vilket facit diplomatin kommer att dra av det nuvarande kriget, och oavsett med vilken hastighet den revolutionära rörelsen kommer att utvecklas under den närmaste tiden, så kommer formeln Europas förenta stater ändå att fortsätta att ha en oerhörd betydelse som det europeiska proletariatets politiska kampparoll i kampen om makten. Detta program uttrycker det faktum att nationalstaten har överlevt sig själv – som en ram för att utveckla de skapande krafterna, som en grundval för klasskampen, och därmed också som den proletära diktaturens statsform. Mot detta konservativa försvar av det föråldrade nationella fäderneslandet ställer vi den progressiva uppgiften att skapa ett nytt, högre revolutionärt ”fädernesland”, ett republikanskt Europa, varifrån bara proletariatet kommer att kunna omorganisera hela världen på ett revolutionärt sätt.

Naturligtvis kommer Europas förenta stater bara att vara den ena axeln i den ”globala omorganiseringen” av industrin. Den andra kommer att vara Amerikas förenta stater.

Att tänka sig den sociala revolutionens perspektiv inom nationens gränser är att falla för den nationella trångsynthet som utgör socialpatriotismens innehåll. Ända till slutet av sitt liv ansåg Vaillant att Frankrike var den sociala revolutionens utvalda land, och talade just i denna mening bestämt för att försvara det till det yttersta. Lentsch och andra, en del hycklande andra medvetet, trodde att ett nederlag för Tyskland framförallt innebar att själva grunden till en social revolution tillintetgjordes. Slutligen svär Tsereteli och Tjernov, som under våra nationella villkor upprepade den franska ministerpolitikens mycket sorgliga experiment, att deras politik tjänar revolutionens sak och därför inte har någonting gemensamt med Guesdes och Sembats politik. Vi får allmänt talat inte glömma att det i socialpatriotismen, utöver den mest vulgära reformism, finns en nationellt revolutionär tro att de är den utvalda rörelsen. De anser att just deras nationalstat är utvald för att ge mänskligheten ”socialism” eller ”demokrati”, antingen på grundval av sin industriella utveckling eller demokratiska former och revolutionära erövringar. Att försvara revolutionens nationella grundvalar med metoder som ödelägger proletariatets internationella förbindelser innebär i själva verket att undergräva revolutionen. Den måste börja på nationell grund, men kan inte fullbordas på denna grund, på grund av de europeiska staternas ekonomiska och militärpolitiska ömsesidiga

beroende, som i alldeles särskilt hög grad blev uppenbart under kriget. Parollen Europas förenta stater uttrycker detta ömsesidiga beroende, som direkt och omedelbart avgör det europeiska proletariats gemensamma aktioner under revolutionen.

Socialpatriotismen är i princip, om än inte alltid i verkligheten, för att slutgiltigt och till det yttersta genomföra socialreformismen och anpassa den till den imperialistiska tidsåldern. Den menar att man under den nuvarande världskatastrofen ska inrikta proletariats politik i riktning mot det "mindre onda" genom att ansluta sig till den ena eller andra av de två grupperna. Vi förkastar denna metod. Vi säger att kriget förbereddes av den föregående utvecklingen, och att det i sin helhet har ställt den nuvarande kapitalistiska utvecklingens *grundläggande problem* på kant. Dessutom säger vi att det internationella proletariats och dess nationella kamptruppers linje inte får avgöras av underordnade politiska och nationella särdrag eller av svårtolkade militära fördelar för den ena eller andra sidan (varvid dessa svårtolkade fördelar måste betalas i förväg genom att proletariatet absolut avsäger sig en självständig politik), utan av den grundläggande fiendskap som existerar mellan det internationella proletariats och den kapitalistiska regimen överhuvudtaget.

Det enda sättet att uppnå en demokratisk, republikansk europeisk union som verkligen kan garantera frihet för den nationella utvecklingen, är revolutionär kamp mot den militaristiska, imperialistiska, dynastiska centralismen, uppror i de enskilda länderna, och genom att dessa omvälvningar så småningom smälter samman i en allmän europeisk revolution. Men oavsett hur den segerrika europeiska revolutionens utveckling ser ut i de enskilda länderna, kan den, eftersom det inte finns några andra revolutionära klasser, bara ge makten till proletariatet. Följaktligen utgör Europas förenta stater den enda tänkbara formen för det europeiska proletariats diktatur.

(Översättning: Göran Källqvist)